

Η σοφία και η κυριολεξία της ελληνικής γλώσσας.

Η σοφία.

Στη γλώσσα έχουμε το σημαίνον (τη λέξη) και το σημαινόμενο (την έννοια). Στην Ελληνική γλώσσα αυτά τα δύο έχουν πρωτογενή σχέση, καθώς αντίθετα με τις άλλες γλώσσες το σημαίνον δεν είναι μια τυχαία σειρά από γράμματα.

Σε μια συνηθισμένη γλώσσα όπως τα Αγγλικά μπορούμε να συμφωνήσουμε όλοι, να λέμε το σύννεφο *car* και το αυτοκίνητο *cloud*, και από την στιγμή που το συμφωνήσουμε, να είναι και έτσι. Στα Ελληνικά κάτι τέτοιο είναι αδύνατον. Γι' αυτόν τον λόγο πολλοί διαχωρίζουν τα Ελληνικά σαν «εννοιολογική» γλώσσα από τις υπόλοιπες «σημειολογικές» γλώσσες.

Μάλιστα ο μεγάλος φιλόσοφος και μαθηματικός Βένερ Χάιζενμπεργκ είχε παρατηρήσει αυτή την σημαντική ιδιότητα για την οποία είχε πει: «Η θητεία μου στην αρχαία Ελληνική γλώσσα υπήρξε η σπουδαιότερη πνευματική μου άσκηση. Στην γλώσσα αυτή υπάρχει η πληρέστερη αντιστοιχία ανάμεσα στην λέξη και στο εννοιολογικό της περιεχόμενο.»

Όπως μας έλεγε και ο Αντισθένης, «Αρχή σοφίας, η των ονομάτων επίσκεψις». Για παράδειγμα ο "άρχων" είναι αυτός που έχει δική του γη (άρα=γη + έχων). Και πραγματικά, ακόμα και στις μέρες μας είναι πολύ σημαντικό, να έχει κανείς δική του γη / δικό του σπίτι.

Ο "βοηθός" σημαίνει αυτός που στο κάλεσμα τρέχει. Βοή=φωνή + θέω =τρέχω. Ο Αστήρ είναι το αστέρι, αλλά η ίδια η λέξη μας λέει, ότι

κινείται, δεν μένει ακίνητο στον ουρανό (αρνητικό α + στήρ από το ίστημι που σημαίνει στέκομαι).

Αυτό που είναι πραγματικά ενδιαφέρον, είναι ότι πολλές φορές η λέξη περιγράφει ιδιότητες της έννοιας την οποία εκφράζει, αλλά με τέτοιο τρόπο, που εντυπωσιάζει και δίνει τροφή για τη σκέψη.

Σημείωση: το ρήμα "θέω" είναι ελλειπτικό. Ο αόριστος του είναι: "έδραμον" από όπου και η λέξη "συνδρομή" κλπ.

Για παράδειγμα ο "φθόνος" ετυμολογείται από το ρήμα "φθίνω", που σημαίνει μειώνομαι, συρρικνώνομαι. Και πραγματικά ο φθόνος ως συναίσθημα, σιγά σιγά μας φθίνει και μας καταστρέφει. Μας "φθίνει" -- ελαττώνει σαν ανθρώπους-- και μας φθίνει ως και την υγεία μας. Και φυσικά όταν θέλουμε να χαρακτηρίσουμε κάτι που είναι τόσο πολύ, ώστε να μην τελειώνει πώς το λέμε; Μα φυσικά "άφθονο".

Έχουμε την λέξη "ωραίος" που προέρχεται από την "ώρα". Διότι για να είναι κάτι ωραίο, πρέπει να έρθει και στην ώρα του. Ωραίο δεν είναι ένα φρούτο ούτε άγουρο ούτε σαπισμένο, και ωραία γυναίκα δεν είναι κάποια ούτε στα 70 της άλλα ούτε φυσικά και στα 10 της.

Ούτε το καλύτερο φαγητό είναι ωραίο, όταν είμαστε χορτάτοι, επειδή δεν μπορούμε να το απολαύσουμε.

Ακόμα έχουμε την λέξη "ελευθερία" για την οποία το «Ετυμολογικόν Μέγα» διατείνεται «παρά το ελεύθειν όπου ερά» = το να πηγαινει κανείς όπου αγαπά. Άρα βάσει της ίδιας της λέξης, ελεύθερος είσαι, όταν έχεις τη δυνατότητα, να πας όπου αγαπάς. Πόσο ενδιαφέρουσα ερμηνεία...

Το "άγαλμα" ετυμολογείται από το αγάλλομαι (ευχαριστιέμαι) επειδή όταν βλέπουμε ένα όμορφο αρχαιοελληνικό άγαλμα η ψυχή μας αγάλλεται. Και από το θέαμα αυτό επέρχεται η αγαλλίαση. Αν κάνουμε όμως την ανάλυση της λέξης αυτής θα δούμε, ότι είναι σύνθετη από αγάλλομαι + ίαση(=γιατρεία).

Άρα για να συνοψίσουμε, όταν βλέπουμε ένα όμορφο άγαλμα (ή οτιδήποτε όμορφο), η ψυχή μας αγάλλεται και έτσι ιατρευόμαστε. Και πραγματικά, γνωρίζουμε όλοι ότι η ψυχική μας κατάσταση συνδέεται άμεσα με τη σωματική μας υγεία.

Παρένθεση: και μια και το έφερε η "κουβέντα", η Ελληνική γλώσσα μας λέει και τι είναι άσχημο. Από το στερητικό "α" και τη λέξη "σχήμα" μπορούμε εύκολα να καταλάβουμε τι. Για σκεφτείτε το λίγο...

Σε αυτό το σημείο, δεν μπορούμε παρά να σταθούμε στην αντίστοιχη λατινική λέξη για το άγαλμα (που άλλο από λατινική δεν είναι).

Οι Λατίνοι ονόμασαν το άγαλμα, statua από το ελληνικό “ίστημι”, που ήδη αναφέραμε σαν λέξη, και το ονόμασαν έτσι επειδή στέκει ακίνητο.

Προσέξτε την τεράστια διαφορά σε φιλοσοφία μεταξύ των δύο γλωσσών, αυτό που σημαίνει στα Ελληνικά κάτι τόσο βαθύ εννοιολογικά, για τους Λατίνους είναι απλά ένα ακίνητο πράγμα.

Μια και αναφέραμε τα Λατινικά, ας κάνουμε άλλη μια σύγκριση.

Ο “άνθρωπος” στα Ελληνικά ετυμολογείται και ως το ον που κοιτάζει προς τα πάνω (άνω + θρώσκω). Πόσο σημαντική και συναρπαστική ετυμολογία, που μπορεί να αποτελέσει βάση ατελείωτων φιλοσοφικών συζητήσεων. Αντίθετα στα Λατινικά ο άνθρωπος είναι: “Homo” που ετυμολογείται από το χώμα. Το ον, που κοιτάζει ψηλά στον ουρανό λοιπόν για τους Έλληνες, σκέτο χώμα για τους Λατίνους...

Υπάρχουν και άλλα παρόμοια παραδείγματα, που θα μπορούσαν να αναφερθούν εδώ. Είναι λογικό, ότι μια γλώσσα που βασίστηκε στην Ελληνική αντιγράφοντάς την, εκ των πραγμάτων δεν μπορεί, να έχει τα ίδια υψηλά νοήματα.

Είναι προφανής η σχέση, που έχει η γλώσσα με τη σκέψη του ανθρώπου. Όπως λέει και ο Τζορτζ Όργουελ στο αθάνατο έργο του «1984», απλή γλώσσα σημαίνει και απλή σκέψη. Εκεί το καθεστώς προσπαθούσε, να περιορίσει τη γλώσσα, για να περιορίσει τη σκέψη των ανθρώπων, καταργώντας συνεχώς λέξεις. «Η γλώσσα και οι κανόνες αυτής αναπτύσσουν την κρίση» έγραφε ο Μιχάι Εμινέσκου, εθνικός ποιητής των Ρουμάνων.

Μια πολύπλοκη γλώσσα αποτελεί μαρτυρία ενός προηγμένου πνευματικά πολιτισμού. Το να μιλάς σωστά σημαίνει, να σκέφτεσαι σωστά, να γεννάς διαρκώς λόγο και όχι να παπαγαλίζεις λέξεις και φράσεις.

Η κυριολεξία.

Στην Ελληνική γλώσσα ουσιαστικά δεν υπάρχουν συνώνυμα, καθώς όλες οι λέξεις έχουν λεπτές εννοιολογικές διαφορές μεταξύ τους.

Για παράδειγμα η λέξη “λωποδύτης” χρησιμοποιείται για αυτόν, που βυθίζει το χέρι του στο ρούχο (=λωπή) μας και μάς κλέβει, κρυφά δηλαδή, ενώ ο “ληστής” είναι αυτός, που μας κλέβει φανερά, μπροστά στα μάτια μας. Επίσης το “άγειν” και το “φέρειν” έχουν την ίδια έννοια. Όμως το πρώτο χρησιμοποιείται για έμψυχα όντα, ενώ το δεύτερο για τα άψυχα.

Στα Ελληνικά έχουμε τις λέξεις: “κεράννυμι”, “μίγνυμι” και “φύρω” που όλες έχουν το νόημα του “ανακατεύω”. Όταν ανακατεύουμε δύο στερεά ή δύο υγρά μεταξύ τους αλλά χωρίς αυτό να συνεπάγεται νέα ένωση (π.χ. λάδι με νερό), τότε χρησιμοποιούμε την λέξη “μειγνύω” ενώ όταν ανακατεύουμε υγρό με στερεό, τότε λέμε “φύρω”. Εξ ου και η λέξη “αιμόφυρτος”, που όλοι γνωρίζουμε αλλά δεν συνειδητοποιούμε, τι σημαίνει. Όταν οι Αρχαίοι Έλληνες πληγωνόντουσαν στην μάχη, έτρεχε τότε το αίμα και ανακατευόταν με την σκόνη και το χώμα.

Το κεράννυμι σημαίνει ανακατεύω δύο υγρά και φτιάχνω ένα νέο, όπως για παράδειγμα ο οίνος και το νερό. Εξ ου και ο “άκρατος” (δηλαδή καθαρός) οίνος, που έλεγαν οι Αρχαίοι, όταν δεν ήταν ανακατεμένος (κεκραμμένος) με νερό.

Τέλος η λέξη “παντρεμένος” έχει διαφορετικό νόημα από την λέξη “νυμφευμένος”, διαφορά που περιγράφουν οι ίδιες οι λέξεις για όποιον τους δώσει λίγη σημασία. Η λέξη παντρεμένος προέρχεται από το ρήμα υπανδρεύομαι και σημαίνει τίθεμαι υπό την εξουσία του ανδρός, ενώ ο άνδρας νυμφεύεται, δηλαδή παίρνει νύφη.

Γνωρίζοντας τέτοιου είδους λεπτές εννοιολογικές διαφορές, είναι πραγματικά πολύ αστεία μερικά από τα πράγματα, που ακούμε στην καθημερινή – συχνά λαθεμένη – ομιλία (π. χ. «ο Χ παντρεύτηκε»).

Η Ελληνική γλώσσα έχει λέξεις για έννοιες, οι οποίες παραμένουν χωρίς απόδοση στις υπόλοιπες γλώσσες, όπως: άμιλλα, θαλπωρή και φιλότιμο.

Μόνον η Ελληνική γλώσσα ξεχωρίζει την ζωή από τον βίο, την αγάπη από τον έρωτα. Μόνον αυτή διαχωρίζει, διατηρώντας το ίδιο ριζικό θέμα, το ατύχημα από το δυστύχημα, το συμφέρον από το ενδιαφέρον.

Πηγές:

«Έλλην Λόγος– Πώς η Ελληνική γονιμοποίησε τον παγκόσμιο λόγο» της Α. Τζιροπούλου – Ευσταθίου.

«Ο εν τη λέξει λόγος» της Α. Τζιροπούλου – Ευσταθίου.

«Ελληνική Αγωγή – Μαθήματα αρχαίας Ελληνικής γλώσσας» της Α. Τζιροπούλου – Ευσταθίου.

Πηγή : <https://thesecretrealtruth.blogspot.com/>